

Diarienummer: U2024/01680
Referens: Amanda Vesterlund
Datum: 2024-11-20

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Remissvar över betänkande *Bildning, utbildning och delaktighet – folkbildningspolitik i en ny tid* (SOU 2024:42)

Sammanfattning

- Säkra folkbildningens aktörers arkiv, nu och för framtiden
- Investera i lokaler för kultur och bildning
- Samla in ändamålsenlig statistik för att visa på bildning och kunskapsproduktion

Om Svenska Arkivförbundet

Svenska Arkivförbundet är riksorganisationen för civilsamhällets, näringslivets och privatpersoners arkiv. Dessa arkiv vittnar om frågor som varit av stor betydelse genom historiska samhällsförändringar och under olika tanketraditioner. Bevarandet av dessa arkiv bygger på frivillighet, till skillnad från arkiv som uppstår inom den offentliga sektorn.

Bland förbundets medlemmar finns bland annat folkrörelseorganisationer, fem studieförbund och andra organisationer och aktörer som anser att dessa arkiv, samt frågor om dagens informationsinfrastruktur och morgondagens kulturarv, är av stor vikt.

4.1 Folkbildningens tidiga historia och bakgrund

Avsnitten belyser den avgörande roll som folkbildningens aktörer har haft för samhällsutvecklingen. Folkbildningens historia är en viktig del av den svenska historien och bör betraktas som samhällsviktig även idag. Därför är det nödvändigt att skydda och bevara källmaterialet.

När huvudmannen för en folkbildningsverksamhet är en offentlig instans omfattas arkiven av Arkivlag (1990:782). Däremot, när huvudmannen är ett privaträttsligt subjekt, bygger arkiveringen på frivillighet. Dessa källor är därmed inte garanterade för framtiden eller för forskningen. Svenska Arkivförbundet föreslår därför en liknande reglering av folkbildningens aktörers arkivbildning som

Svenska Arkivförbundet

den som gäller för Svenska Kyrkan¹. Arkiven ska bevaras, hållas ordnade och vårdas för att tillgodose behovet av information för rättskipning och förvaltning, forskningens behov samt främja tillgången till kulturarvet.

10.1.1 Folkbildningens särskilda betydelse för kultur

Svenska Arkivförbundet delar utredningens uppfattning om att folkbildningens aktörer spelar en avgörande roll som arrangörer och kulturplatser, särskilt i glesbygden och på platser där institutioner saknas. För arkivväsendet, som är ett relativt otillgängligt kulturområde, är folkbildningens aktörer särskilt viktiga. Samarbete ger mervärde. Mycket icke-akademisk forskning sker inom ramen för studiecirkel och frivilligutbildning. Arkivinstitutioner behöver ofta samarbeta med folkbildningens aktörer för att levandegöra och främja användningen av arkivbestånd. Folkbildningens aktörers lokaler blir också viktiga mötesplatser för arkivanvändare, eftersom många arkivinstitutioner har icke-ändamålsenliga lokaler. Svenska Arkivförbundet föreslår en breddning av möjliga sökanden att omfatta folkbildningens kulturlokaler samt ett omfattande tillskott av sökbara medel till stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler hos Boverket.²

15.4 Myndigheten för kulturanalys ska utvärdera effekterna av statens stöd till folkbildningen

Svenska Arkivförbundet tillstyrker förslaget att Myndigheten för kulturanalys ges i uppdrag att utvärdera effekterna av statens stöd till folkbildningen. Genom att tilldela myndigheten detta uppdrag, hoppas vi att folkbildningsarbetet blir mer synligt, samt att den höga graden av samarbete och arkivforskning som ofta förekommer inom folkbildningen framhävs.

För Svenska Arkivförbundet

Amanda Vesterlund
Generalsekreterare

¹ Lag (1998:1591) om Svenska kyrkan.

² Stödet regleras av Förordning (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler.